

COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME
EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS

© Министерство на правосъдието на Република България, mjs.bg. Разрешението за повторно публикуване на този неофициален превод е предоставено единствено за целите на включването му в базата данни HUDOC на ЕСПЧ.

© Ministry of Justice of the Republic of Bulgaria, mjs.bg. Permission to re-publish this non-official translation has been granted for the sole purpose of its inclusion in the Court's database HUDOC.

ЕВРОПЕЙСКИ СЪД ПО ПРАВАТА НА ЧОВЕКА

ПЕТИ СЪСТАВ

ДЕЛО ХАСАН СРЕЩУ БЪЛГАРИЯ

(Жалба № 54323/00)

РЕШЕНИЕ

СТРАСБУРГ

14 юни 2007 г.

ОКОНЧАТЕЛНО

14/09/2007

Тава решение става окончателно при условията, определени в член 44, алинея 2 от Конвенцията. То може да бъде предмет на редакторска преработка.

По делото Хасан срещу България,

Европейският съд по правата на човека (пети състав), заседаващ в състав:

Г-н Р. LORENZEN, *Председател*,

Г-жа S. BOTOCHAROVA,

Г-н К. JUNGWIERT,

Г-н V. BUTKEVICH,

Г-жа M. TSATSA-NIKOLOVSKA,

Г-н R. MARUSTE,

Г-н M. VILLIGER, *съдии*,

и г-жа С. WESTERDIEK, *секретар на състава*,

След съвещание в закрито заседание на 22 май 2007 г.,

Постановява следното решение, прието на същата дата:

ОТНОСНО ПРОИЗВОДСТВОТО

1. Делото е образувано по жалба (№ 54323/00), заведена срещу Република България, с която сирийският гражданин – г-н Низар Хамдо Хасан („жалбоподателят”), сезира Европейската комисия по правата на човека („Комисията”) на 26 октомври 1999 г. на основание на член 34 от Конвенцията за защита на правата на човека и основните свободи („Конвенцията”).

2. Жалбоподателят, за когото беше допуснато ползване на правна помощ, е представляван от К. Д. Станева, адвокат в гр. София. Българското правителство („Правителството”) е представлявано от неговия агент - г-жа М. Коцева от Министерство на правосъдието.

3. Жалбоподателят твърди в частност нарушение на чл. 8 и 13 от Конвенцията, поради отнемането на документа му за постоянно пребиваване.

4. С решение от 30 март 2006 г, Съдът обявява жалбата за частично допустима.

ОТНОСНО ФАКТИТЕ**I. ОБСТОЯТЕЛСТВА ПО ДЕЛОТО**

5. Жалбоподателят е роден през 1950 г. и живее в Дамаск.

А. Установяване на жалбоподателя в България

6. На 24 март 1990 г. по време на пребиваване в България жалбоподателят сключва брак с българска гражданка. Съпрузите взимат решение да се установят в гр. Пазарджик, родния град на съпругата на жалбоподателя.

7. На 14 ноември 1990 г., жалбоподателят получава документ за постоянно пребиваване. През ноември 1990 г., жалбоподателят започва търговска дейност, свързана с експлоатацията на бар и кафене.

Б. Отнемане на разрешението за пребиваване на жалбоподателя

8. На 21 юли 1999 г. жалбоподателят е поканен да се яви в регионалната дирекция на полицията. Той се отзовава и на място му се връчва заповед от 8 юли 1999 г. от директора на национална служба „Сигурност“, разпореждаща отнемането на документа му за постоянно пребиваване.

9. На жалбоподателя е посочено, че заповедта е издадена на основание на разпоредбите на Закона за чужденците в Република България относно отнемането на документи за пребиваване на чуждите граждани, чиято дейност може да застраши сигурността или интересите на страната. Жалбоподателят е уведомен, че заповедта е издадена въз основа на предложение на Национална дирекция на полицията – Пазарджик от 16 юни 1999 г..

10. Въпреки изричната молба на жалбоподателя, който на може да чете на български език, той не получава разрешение да се консултира с адвокат. Молбата му да разгледа документите, на които се основава заповедта, също е отхвърлена.

11. Документът за пребиваване на жалбоподателя е конфискуван, а в сирийския му паспорт е добавена бележка, че няма статут на пребиваващ в България. Също така е уведомен, че в срок от петнадесет дни трябва да напусне територията на България.

В. Опити на жалбоподателя и съпругата му да оспорват отнемането на документа за постоянно пребиваване

12. На 22 юли 1999 г. жалбоподателят подава молба до Министъра на вътрешните работи за отменяне на заповедта, като твърди че дейността, която упражнява в България, не представлява никаква заплаха за интересите на страната или за националната сигурност, че никога не е бил осъждан по наказателно дело и че плаща редовно данъците си.

13. На същата дата, съпругата на жалбоподателя внася жалба до министъра срещу заповедта от 8 юли 1999 г., като представя накратко

същите аргументи. Копия от двете жалби са изпратени до директора на национална служба „Сигурност“.

14. С писмо от 30 август 1999 г. Директорът ги уведомява, че на основание чл. 47 от Закона за чужденците в Република България, заповедта не подлежи на обжалване.

15. На 17 септември 1999 г. жалбоподателят отправя втора жалба до министъра, в която изказва предположението, че предложението за отнемане на документа му за пребиваване е направено от двама полицаи от Регионална дирекция на полицията – Пазарджик, с които е в лоши отношения. Жалбоподателят привежда някои примери за отрицателното им отношение към него, и по-точно, образуването на предварително следствие за производство на фалшиви парични знаци през 1993 г., отнемането на паспорта му през 1994 г., както и два опита за отнемане на документа му за пребиваване съответно през 1997 г. и 1998 г.

16. Жалбоподателят напуска България на 29 октомври 1999 г.

Г. По-нататъшно развитие

17. На 22 ноември 1999 г. жалбоподателят подава молба в посолството на България в Дамаск за издаване на виза. На 4 януари 2000 г. е уведомен, че молбата му е отхвърлена на основание налагането на десетгодишна забрана за влизане и пребиваване на територията на страната, наложена на жалбоподателя със заповед на директора на национална служба „Сигурност“ от 8 юли 1999 г.

18. Съпругата на жалбоподателя остава в България и жалбоподателят отбелязва, че отношенията им постепенно се влошават след заминаването му.

II. ПРИЛОЖИМО ВЪТРЕШНО ЗАКОНОДАТЕЛСТВО И ПРАКТИКА

19. Приложимото вътрешно законодателство и практика са представени накратко в становището *Муса и други срещу България (Musa et autres c. Bulgarie)*, № 61259/00, §§ 28-39, 11 януари 2007 г.

ОТНОСНО ПРАВОТО

I. ОТНОСНО ТВЪРДЕНИЕТО ЗА НАРУШЕНИЕ НА ЧЛЕН 8 ОТ КОНВЕНЦИЯТА

20. Жалбоподателят твърди, че е нарушено правото му на зачитане на личния и семейния живот, предвидено в чл. 8 на Конвенцията, който гласи :

„1. Всеки има право на неприкосновеност на личния и семейния си живот, на жилището и на тайната си кореспонденция.

2. Намесата на държавните власти в упражняването на това право е недопустима, освен в случаите, предвидени в закона и необходими в едно демократично общество в интерес на националната и обществената сигурност или на икономическото благосъстояние на страната, за предотвратяване на безредици или престъпления, за защита на здравето и морала или на правата и свободите на другите.”

21. Заинтересованият изтъква, че намесата в право му на неприкосновеност на личния и семеен живот не е предвидена от закона, поради недостатъците на тогавашното действащо вътрешно законодателство, което не предвижда достатъчни гаранции срещу произвол. По-специално, той не е бил информиран за причините за отнемането на документа му за престой и не е имал възможността да оспорва административното решение пред съдебните органи.

22. Правителството не предоставя становище.

23. Съдът установява, че до момента на отнемане на документа му за постоянно пребиваване, жалбоподателят е живял и работил около девет години в България, където е бил законно установен. Бил е женен за българска гражданка и брачният им съюз изглежда е бил стабилен, най-малкото до преди напускането на страната от жалбоподателя през октомври 1999 г.

24. При тези обстоятелства, Съдът счита, че мярката, взета срещу жалбоподателя, представлява намеса в право му на неприкосновеност на личния и семеен живот.

25. Несъмнено, според ясно установения принцип на международното право, без да се накърняват задълженията им, произтичащи от договорите, държавите могат да контролират влизането на територията им на чужди граждани (вж., наред с останалите, *Абдулазиз, Кабалес и Балкандали срещу Великобритания*, (*Abdulaziz, Cabales et Balkandali c. Royaume-Uni*) решение от 28 май 1985 г., серия A № 94, стр. 34, параграф 67, *Бужилифа срещу Франция* (*Boujlifa c. France*), решение от 21 октомври 1997 г., *Сборник от решения (Recueil des arrêts et décisions)* 1997-VI, стр. 2264, параграф 42). Между другото, чл. 8 не би могъл да се интерпретира като налагащ на дадена държава общото задължение да зачита избора

на общо местожителство на брачните двойки (*Жюл срещу Швейцария* (*Gül c. Suisse*), решение от 19 февруари 1996 г., *Сборник от решения* (*Recueil des arrêts et décisions*) 1996-I, стр. 175, параграф 38). При все това, съдът трябва да се увери, че намесата в правото на неприкосновеност на личния и семейния живот на жалбоподателя изпълнява изискванията на втория параграф на чл. 8.

26. По въпроса дали наложената мярка е била „предвидена от закона”, Съдът отчита, че законът от 1998 г. за чуждите граждани предвижда възможност за отнемане на документ за пребиваване и точно по причина на действия, насочени срещу сигурността и интересите на страната (чл. 40, алинея 1, по отношение на чл. 10, алинея 1 (1) от закона). Той позволява на органите да отменят документ за пребиваване с немотивиран административен акт, издаден без всякаква състезателна процедура и неподлежащ на обжалване.

27. В дадения случай, документът за пребиваване на жалбоподателя е отнет със заповед, отбелязваща единствено, че се основава на горецитираните разпоредби на закона за чужденците, без жалбоподателят да бъде информиран за фактическата основа на административния акт. Молбата на жалбоподателя да получи документите в подкрепа на твърденията, според които той е участвал в дейности, които биха могли да застрашат националната безопасност не е удовлетворена (параграф 10). Между другото, изрично му е посочено, че заповедта не подлежи на обжалване (параграф 14).

28. Впрочем, Съдът вече изрази мнението си, че когато става дума за въпроси по основните права, националното законодателство противоречи на превъзходството на правото, ако правото на преценка на изпълнителната власт не познава граници, както е в дадения случай (вж. решението *Ал-Нашиф и други* (*Al-Nashif et autres*), по-горе, § 119 et, *mutatis mutandis*, *Лунса срещу Румъния* (*Lupsa c. Roumanie*), № 10337/04, §§ 41 и 42, CEDH 2006-...).

29. Същите наблюдения са валидни и в случая. Следователно Съдът установява, че намесата не е била „предвидена от закона”.

30. Тази констатация е достатъчна на Съда, за да заключи нарушение на чл. 8. Следователно, няма основание да се търси дали въпросната намеса е била със „законна цел” или е била „необходима в едно демократично общество” (вж. *Скиача срещу Италия* (*Sciacca c. Italie*), № 50774/99, § 30, CEDH 2005-...).

II. ОТНОСНО ТВЪРДЕНИЕТО ЗА НАРУШЕНИЕ НА ЧЛЕН 13 ОТ КОНВЕНЦИЯТА

31. Жалбоподателят твърди, че във вътрешното законодателство няма ефикасни средства за обжалване на нарушението на чл. 8. Той се позовава на чл. 13 от Конвенцията, който гласи:

„Всеки, чиито права и свободи, провъзгласени в Конвенцията, са нарушени, има право на ефикасни правни средства за тяхната защита пред съответните национални власти, дори и нарушението да е извършено от лица, действащи при упражняване на служебни функции”

32. Жалбоподателят заявява, че не е имал възможност да оспорва административното решение, разпореждащо отнемането на правото му на пребиваване пред вътрешните съдебни органи.

33. Правителството не предоставя становище.

34. Съдът припомня, че чл. 13 гарантира наличието на вътрешно правно средство за защита на национално ниво, позволяващо прилагането на същността на правата и свободите по Конвенцията, независимо от формата, в която те могат да произтекат по вътрешно правен ред. Следователно, тази разпоредба изисква наличието на вътрешно правно средство за защита, оправомощаващо „националната компетентна инстанция” да разглежда по същество всяка спорна по Конвенцията жалба и да отсъжда съответното обезщетение. Тази „инстанция” може да не бъде във всички случаи съдебна институция в строгия смисъл. При все това, нейните правомощия и процедурните гаранции, които представя, се взимат предвид, за да се определи дали правното средство за защита е ефикасно (*Ротару срещу Румъния* (*Rotaru c. Roumanie*) [GC], № 28341/95, §§ 67 до 69, CEDH 2000-V).

35. Съдът установява, че съгласно действащото тогава законодателство заповедта, постановяваща отнемането на документи за пребиваване на основание заплахата за националната сигурност не е подлежала на обжалване. Това е посочено на жалбоподателя при опита му да обжалва заповедта пред министъра (вж. параграф 14). Освен това, дори и обжалването пред министъра, което не е отговаряло на изискванията на чл. 13 (вж. делото Ал-Нашиф и други по-горе (*Al-Nashif et autres*), §§ 135 до 138), остава без последствия.

36. Съдът не е информиран за друга възможност в действащото тогава българско законодателство, която да позволява оспорване на заповедта, постановяваща отнемането на документите за престой на жалбоподателя, и счита, че е налице нарушение на чл. 13.

III. ОТНОСНО ПРИЛАГАНЕТО НА ЧЛ. 41 ОТ КОНВЕНЦИЯТА

37. Чл. 41 от Конвенцията гласи:

"Ако Съдът установи, че е имало нарушение на Конвенцията или на протоколите към нея и ако вътрешното право на съответната Високодоговаряща страна допуска само частично обезщетение, Съдът, ако е необходимо, постановява предоставянето на справедливо обезщетение на потърпевщата страна."

А. Вреди

38. Жалбоподателят претендира за обезщетение в размер на 10 000 евро (EUR) за имуществени вреди, които бил понесъл вследствие отнемането на документа му за пребиваване, като изтъква, че тъй като е бил принуден да напусне страната, не е могъл да изпълни задълженията си по сключените договори. Освен това, претендира и за 3 450 евро (EUR) за неимуществени вреди.

39. Правителството не изразява мнение по този въпрос.

40. Съдът намира, че искането за обезщетение за претендираните имуществени вреди не е подкрепено от никакъв доказателствен елемент и го отхвърля. От друга страна, Съдът счита, че жалбоподателят е претърпял неимуществени вреди, вследствие на констатираните нарушения, и във връзка с това му присъжда сумата от 3 000 евро (EUR).

Б. Съдебни разноски

41. Жалбоподателят, който е представляван от адвокат, претендира за заплащане на 6 550 евро (EUR) за съдебни разноски, възникнали във връзка с производството пред Съда. Впрочем, той представя само фактури, удостоверяващи пощенски и нотариални разходи и разходи за превод. Общата стойност на тези разходи възлиза на 687 български лева и 1 300 сирийски лири (около 375 EUR).

42. Правителството не изразява мнение по този въпрос.

43. Съгласно практиката на Съда жалбоподателят има право на възстановяване на неговите разноски единствено, доколкото е явно, че същите са били действителни, необходими и са в разумен размер. В случая, жалбоподателят не е представил други доказателствени документи в подкрепа на искането му, освен фактури, удостоверяващи пощенски и нотариални разходи и разходи за превод на обща стойност 375 евро (EUR). Тъй като тази сума е по-малка от сумата, платена на жалбоподателя за правна помощ от Съвета на Европа (715 EUR), Съдът счита, че няма основание да се присъжда сума за съдебни разноски.

В. Лихва за забава

44. Съдът счита за уместно лихвата за забава да се изчислява на основата на пределната ставка по заеми на Европейската централна банка, към която се добавят три процента.

ПО ТЕЗИ СЪОБРАЖЕНИЯ, СЪДЪТ, ЕДИНОДУШНО,

1. *Приема*, че е налице нарушение на чл. 8 от Конвенцията ;
2. *Приема*, че е налице нарушение на чл. 13 от Конвенцията ;
3. *Приема*
 - а) че Държавата-ответник следва да плати на жалбоподателя в срок от три месеца от датата, на която решението стане окончателно съгласно член 44, ал. 2 от Конвенцията, 3 000 EUR (три хиляди евро) за неимуществени вреди, както и всички суми, дължими като данъци и такси;
 - б) че от изтичането на горепосочения срок до изплащането на определените суми, върху тях ще се начислява проста лихва, равна на пределната ставка по заеми на Европейската централна банка, приложима през този срок, увеличена с три процента ;
4. *Отхвърля* претенцията за справедливо удовлетворение за остатъка от сумата.

Изготвено на френски език и съобщено писмено на 14 юни 2007 г., в съответствие с член 77, алинеи 2 и 3 от Правилника на Съда.

Клаудия ВЕСТЕРДИЙК
[Claudia WESTERDIEK]
Секретар

Пиър ЛОРЕНЗЕН
[Peer LORENZEN]
Председател